

Vereniging "Oud - Scherpenzeel"

VAN DE BESTUURSTAFEL

Het is rond de feestdagen altijd leuk als er weer een nieuw nummer van Oud-Scherpenzeel voor je ligt. Lekker genieten van verhalen over vroeger en nu. Een goed gevoel dat je lid bent van een bloeiende en actieve vereniging die bijna 700 leden telt. Ja, als bestuur hebben we de stille hoop het 700e lid op de jaarvergadering te kunnen voorstellen.

De avond met Nico de Haan over ´trucjes, list en bedrog in vogelland´ gaf een onverwacht grote opkomst. Nico bleek een boeiende verteller. Zijn verhalen werden ondersteund met mooie foto's en films.

Onze jaarvergadering is een week opgeschoven naar 21 februari 2006. Op deze avond zijn er ook bestuursverkiezingen. Dhr. J. Osnabrugge is aftredend en niet herkiesbaar. Ook dhr. G. v.d. Peut zal ons bestuur om gezondheidsredenen verlaten. Twee waardevolle krachten zullen wij voortaan moeten missen. Gelukkig heeft het bestuur twee mensen bereid gevonden om hun plaatsen in te nemen. Het zijn dhr. H.J. (Henk) Beulenkamp en dhr. W.C. (Wim) v.d. Berg. Namen van andere kandidaten kunnen voor 31 december 2006 schriftelijk ingediend worden bij de secretaresse, ondertekend door vijf leden.

Een paar datums om alvast te noteren: 4 april een avond over de nabij gelegen buurtschap Voskuilen. Op 6 mei de excursie naar Noord-Holland en op 24 juni een fietstocht naar de net genoemde buurtschap Voskuilen.

Vanaf deze plaats willen wij de Stichting Oud-Woudenberg van harte feliciteren met hun 50-jarig bestaan. Al vele jaren werken wij nauw samen in een goede verstandhouding. Hun jubileum

werd gevierd met een mooi boek dat de moeite waard is, ook voor onze leden.

Wij wensen u fijne feestdagen en hopen u op onze jaarvergadering te ontmoeten.

Het bestuur

VERSLAG LEDENVERGADERING 11 OKTOBER

Op dinsdag 11 oktober jl. waren ruim 125 leden van onze vereniging bijeengekomen in Partycentrum Boschzicht om te genieten van de enorme deskundigheid van Nico de Haan. Dat hij alles weet van vogels, hun gedrag en hun zangkunst weten de meeste bezoekers wel, maar dat hij het op zo'n boeiende wijze kan overbrengen heeft ons blij verrast!

Voor de lezing begon, deed Henk van Woudenberg enige huishoudelijke mededelingen. Hij meldde dat we momenteel 693 leden hebben en dat we zojuist ons jongste lid hebben ingeschreven: GertJan Gerritsen, 14 jaar jong. Zoals u in de krant heeft kunnen lezen blijft onze vereniging, ook na de overdracht van de buitenplaats aan Gelderse Kastelen, gehuisvest in het Koetshuis en hoeven we geen huur meer te betalen. Omdat ook in de krant stond dat er een sloopvergunning is verleend voor boerderij de Wittenberg zal onze vereniging direct actie ondernemen om te proberen dat te voorkomen.

Mirjam de Wijs toonde prachtige opnamen van vogels in en rond Scherpenzeel.

Nico de Haan legt in zijn betoog regelmatig de relatie tussen het gedrag van vogels en het gedrag van mensen en dan blijkt maar weer dat we ons goed kunnen herkennen in het gedrag van dieren. Dat maakt het observeren ook zo spannend en daarvan gaf Nico prachtige voorbeelden.

Vogels zijn voortdurend bezig om met zo weinig mogelijk energie zo veel mogelijk voedsel te verzamelen. Hij vertelt daarover terwijl hij mooie opnames van de vogels toont. Wist u

dat spreeuwen altijd bij dure auto's rondzwermen? De reden is dat deze auto's vaak harder rijden en daardoor veel meer vliegjes op de grill hebben zitten. Eksters prikken een muisje, een kikkertje of een kever vast aan een stekel in de boom om zo op hun gemakje de prooi te kunnen consumeren. Als er bij u in de tuin een gaai huist, dan verstoppt hij elke herfst zo'n 8000 eikels in uw tuin voor de winter. Hij kan die altijd terugvinden, zo slim is hij. De torenvalk jaagt veel op muizen omdat het urinespoor van muizen lichtgevend is. Je moet het maar weten.

Veel bijnamen kwamen aan de orde; winterkoninkje heet ook tuinenkruiper, de merel een gieteling, de gaai een marikol en de gele kwikstaart een akkermannetje.

In relaties zijn vogels heel verschillend. Eksters zijn vrij trouw maar het winterkoninkje laat tegelijkertijd 4 tot 6 dames broeden waarvoor hij nesten heeft gebouwd. Dat is soms nodig want bij strenge vorst gaat 80% dood.

Kokmeeuwen kijken elkaar letterlijk met de nek aan en kemphanen zijn er in allerlei kleuren.

Zo gaf Nico, zwervend door Nederland met beeld en geluid, gelardeerd met live commentaar een interessante en leerzame lezing.

In de pauze toonde Jaap Smit voorbeelden van het landschapsontwikkelingsplan; een plan waarbij onze vereniging mag meedenken.

Onze voorzitter Henk van Woudenberg dankt Nico hartelijk voor zijn inbreng deze avond. Hij waardeert het dat Nico als bekende Nederlander toch tijd beschikbaar blijft stellen voor de inwoners van Scherpenzeel, ons dorp waar hij al jaren met zo veel plezier woont.

Bep Schimmel

VAN DE REDACTIE

In dit nummer staat boerderij de 'Vlieterhoek', Vlieterweg 128, centraal. De familie Van Ginkel speelt hier een grote rol. Maar voordat deze familie in dit nummer iets uit de geschiedenis van de Vlieterhoek vertelt, bericht Henk van Woudenberg eerst een opmerkelijke gebeurtenis uit 1932. Uiteraard komen ook de huidige bewoners, Arda en Teus Valkenburg, aan het woord.

De redactie wenst u veel leesplezier.

SPIJT ?

Enkele jaren voordat de familie Van Ginkel boerderij de Vlieterhoek pachtten, was er iets opmerkelijks gebeurd. In 1932 wordt de boerderij in Boschzicht openbaar verkocht door Jvr. Margaretha Maria Backer, particulier, wed. Mr. Anton Royaards van Scherpenzeel, won. Huize Scherpenzeel te Scherpenzeel, voor zich en namens haar minderjarige kinderen Theodora Philippina en Benudina Maria Royaards van Scherpenzeel¹.

Het wordt voor *f* 7550,= verkocht aan Gerardus ten Broek, aannemer te Scherpenzeel. Het is niet duidelijk of Gerardus de financiën niet rond kan krijgen, maar ruim een week later verkoopt hij de helft aan Jan Vlastuin, fabrikant te Scherpenzeel².

In 1935 verkopen de twee eigenaren De Vlieterhoek weer³. De koopster is verrassend genoeg mevrouw Backer, weduwe Royaards. Zij koopt het weer terug. Waarom? Heeft zij spijt gekregen? We weten het niet. Duidelijk is dat zij er fiks voor moet betalen. Zij geeft *f* 9.500,= om de boerderij weer in bezit

¹ Gem. Archief Amersfoort (GAA). Notaris J.G. Klaassen; 29-06-1932. Kadaster 752-113.

² GAA. Not. J.G. Klaassen; 08-07-1932. Kadaster 752-129.

³ GAA. Not. J.G. Klaassen; 01-11-1935.

te krijgen. Dat is een winst van bijna f 2000,= in drie jaar tijd voor de twee verkopers.

Henk van Woudenberg

Perceel 54.

De hofstede „Vlieterhoek”, aan den Vlieterweg onder Woudenberg, bestaande uit huis met veestalling, 2 schuurbergen, wagenloods, grasland, bouwland, erf, opgaande eiken en hakhout.

Kadaster Gemeente Woudenberg Sectie C nummers 682 725, 222 en 224, allen gedeeltelijk (het hakhout C. 224 voor de helft), samen groot ongeveer 3.08.35 Hectaren.

Verpacht tot 30 April 1936 aan den Heer H. Veer te Woudenberg. Pacht f 307.— per jaar. Verschijndagen 1 Mei en 1-November.

Het perceel heeft uitweg van en naar de Achterstraat te Scherpenzeel.

H. van de Wetering.
H. van de Wetering
4500
4550

DE GESCHIEDENIS VAN BOERDERIJ “DE VLIETERHOEK”

We staan er tegenwoordig niet meer bij stil, bij gemak van elektriciteit. Het is zo gewoon dat je op een knopje drukt en het licht gaat aan. Nog geen eeuw geleden was dat wel anders. Begin jaren dertig moesten de bewoners van de Vlieterhoek het nog zonder elektriciteit stellen. 's Avonds ging men met een kaars in de hand de gammele trap van het achterhuis op om bij de slaapvertrekken boven de bijkeuken te komen. Boven de deel, waar het vee stond, werd de verdieping gebruikt voor de opslag van hooi. Op een avond ging het mis en heeft het hooi op de een of andere manier vlam gevat. Het hele achterhuis is tot op de grond afgebrand. Een brandwerende muur voorkwam gelukkig dat het vuur oversloeg op het voorhuis.

De boerderij de “Vlieterhoek” (zie foto op voorpagina) ligt aan de Vlieterweg 128, net buiten de bebouwde kom van Scherpenzeel. Het huisnummer is vaak gewijzigd (794, 88, 48...) omdat een groot deel van de Vlieterweg eerst nog bij Woudenberg, provincie Utrecht, hoorde. De bewoners hadden de boerderij gepacht van de familie Royaards. Mr. Anton Royaards was vanaf 1900 burgemeester van Scherpenzeel en hij was samen met zijn vrouw -jonkvrouw Margaretha Royaards-Backer- in het bezit van meerdere boerderijen in de omgeving. In die tijd kon een dergelijke brand gezien worden als blijk van “slecht rentmeesterschap”. Of dat heeft meegespeeld of niet; de pacht werd in elk geval niet verlengd. Onze grootouders, Cees en Marie van Ginkel, werden in 1938 de nieuwe pachters van de boerderij.

De boerderij is omstreeks 1900 gebouwd. In 1938 bestond het erf uit 35 are grond met een varkensschuur met hooiberg, een kolenschuurtje, een moestuin en een boomgaard, omringd door een dubbele windsingel van eiken. Het achterhuis was na

de brand weer in oorspronkelijke staat opgebouwd én er was inmiddels elektriciteit aangelegd. Onze grootvader had al een paar honderd kippen, dus werden als eerste in de weide achter het erf 3 kippenhokken gebouwd. Daarna volgden in de loop der jaren diverse uitbreidingen; waaronder een loods, een washok, een koeienschuur met hooizolder en een garage.

Zij-aanzicht met koeienschuur, 1978.

De boomgaard was in zeer slechte staat en in de eerste jaren '40 is er een nieuwe boomgaard aangelegd met verschillende appel-, peren- en pruimenbomen. In de moestuin werd een grote diversiteit aan groenten verbouwd.

Door de armoede is de siertuin pas eind jaren '50 echt in gebruik genomen met forsythia, rododendron, sering, lelies, hortensia's, bollen en éénjarige planten.

Luchtfoto, ca. 1950.

Van 1938 tot 1960 werd er een gemengd bedrijf gevoerd met 9,5 hectare grond, wat deels voor akkerbouw en deels als weidegrond werd gebruikt. Op de akkergrond werden rogge, haver, tarwe, maïs, bieten en aardappelen verbouwd.

De veestapel bestond uit 450 kippen, enkele koeien, zeugen, in de oorlog ook schapen, een werkpaard en een waakhond. Eind jaren '50 werd een tweedehandse tractor aangeschaft en werden alle karren en werktuigen voor het paard vervangen door aanhangers en machines voor de tractor, zoals laadkarren, een melkinstallatie, een maaimachine en een hooischudder.

Rond 1965 is er definitief overgeschakeld op intensieve veehouderij, met 20-24 koeien, 60-80 mestvarkens en wat rundjongvee.

Het land dat bij de boerderij gepacht werd lag op verschillende locaties. Vanaf de jaren '50 was er land op de Smidsteeg en later ook op de Dwarsdijk. Het koeien verkampen in de zomer was een heel gedoe dwars door het dorp heen. Later werd het verplicht om de koeien per vrachtauto te vervoeren.

Op de boerderij werd door het hele gezin hard gewerkt. Als het nodig was, hielpen de burens of werd een loonwerker ingehuurd. Er was veel te doen; werken op het land, hooien en oogsten, verzorging van het vee, slachten, mestverwerking, onderhoud van fruitbomen, moes- en siertuin, grasmaaien, het erf vegen, verwerking van fruit en groenten en alle huishoudelijke werkzaamheden. Op maandag werd de was gedaan in de wasschuur, de was werd gedroogd op de bleek en aan lange lijnen opgehangen. Op zaterdag werden alle matten en kleden geklopt, het erf geveegd en geharkt en het binnenhuis gesopt en geboend. De boodschappen werden jaren aan huis gedaan.

Cees van Ginkel op de tractor, eind jaren '50.

Behalve elektriciteit waren er geen nutsvoorzieningen. In de eerste jaren werd de boerderij verwarmd met kolenkachels en werd er gekookt op een kolenfornuis. Later werd er met olie gestookt en kwam er een gasfornuis op butagas. In het hele begin werd water gewonnen uit een gemetselde welput, maar nog in het eerste jaar (1938) is voor het water de eerste Nortonput geslagen achter de wasschuur. Met de bouw van de grote koeienschuur is in ca. 1965 een tweede Nortonput (20 m) geslagen en een elektrische perspomp op de deel geïnstalleerd. Daarna zijn ook de handpompen vervangen door kranen. Er was geen aansluiting op het riool, maar een afvoer naar een gierkelder. Het residu werd afgevoerd door een loonwerkerbedrijf of gebruikt voor bemesting van het land.

In 1939 werd de mobilisatie uitgeroepen en kwam de inkwartiering van Nederlandse soldaten met paarden. Na het uitbreken van de oorlog op 10 mei 1940 werden de inwoners van Scherpenzeel opgeroepen voor evacuatie naar Winkel in Noord-Holland. De boeren vertrokken met het rundvee via Wijk bij Duurstede naar Noord- en Zuid-Holland. Bij terugkomst na 27 mei was er veel vernield, vervuild en geplunderd.

Tijdens de oorlog werd door onze grootouders op de boerderij onderdak geboden aan onderduikers; piloten, joden en later evacués. Zij sliepen in schuilplaatsen op de hooizolder, tussen een kast en de muur, onder de vloer en op het erf, bijvoorbeeld onder het hakhout. De radio voor berichten uit Londen was op de deel verstopt in de kolenbak en onder de voerbak in de paardenstal was een geheime bergplaats voor een zendinstallatie. In de voorkamer lagen levensmiddelen en soms vlees onder de vloer. Er waren ook bergplaatsen voor speciale papieren.

Regelmatig werd er geschoten vanaf de linie als je na spertijd buiten was. De granaat- en kogelscherven waren nog lang in de muren van de boerderij te zien. De eikenbomen van de

binnenste rij aan de achterkant van het erf waren doodgegaan, doordat de paarden van de soldaten de basten van de bomen hadden weggevreten.

Vanaf medio maart '45 tot begin mei was de gierput en aangebouwde ruimte van hout en plaggen de schuilplaats voor het gezin, evacués en soms de onderduikers.

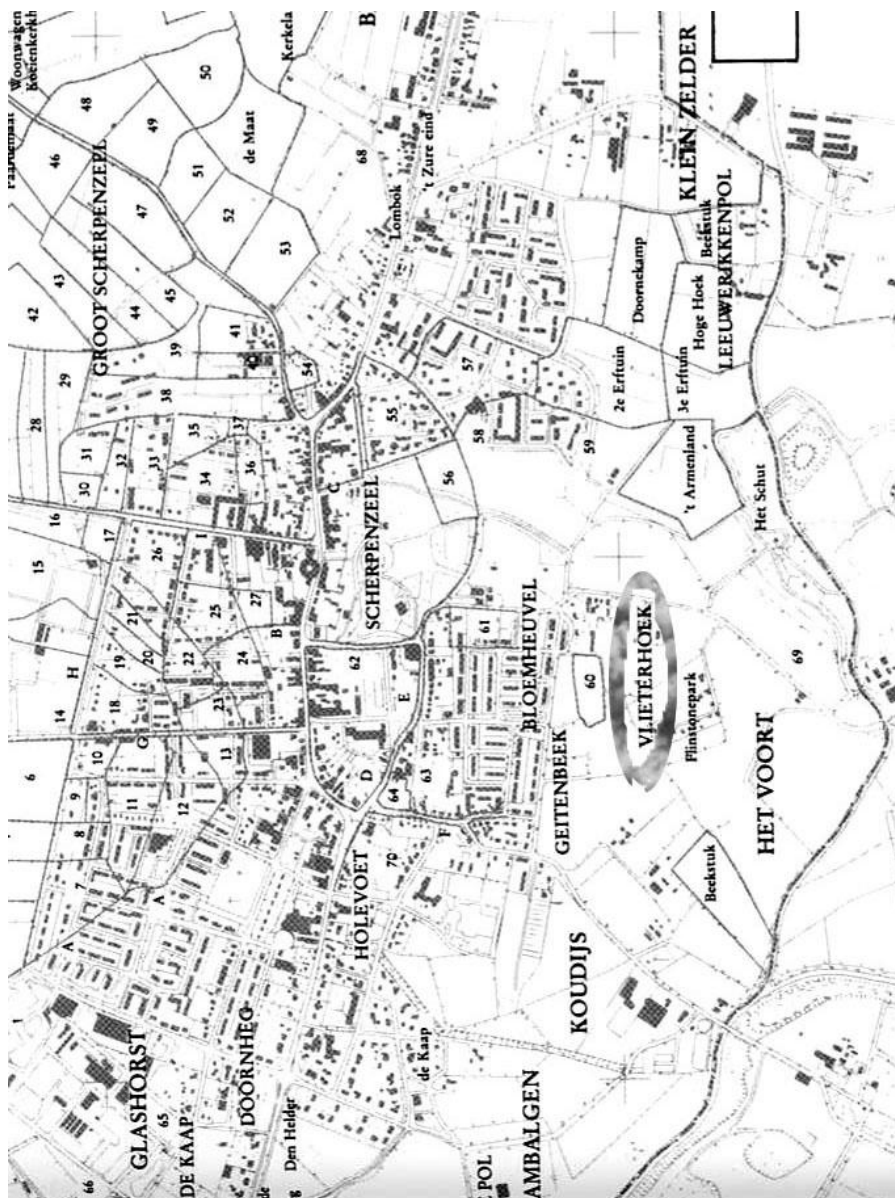
Na de oorlog kwam “het normale leven” weer langzaam op gang en werd het boerenbedrijf gemoderniseerd, mede door de komst van de tractor.

De Vlieterhoek is een paar keer door zwaar weer geteisterd. In 1952 raakten verschillende eikenbomen beschadigd door zware windstoten. Het dak en de schoorsteen van de boerderij waren vernield en ook de daken en ruiten van de bijgebouwen waren kapot. Jaren later kwam de bolbliksem in de schoorsteen van de burens en doordat de kabels wegsmolten, was er op de Vlieterhoek ook geen elektriciteit en telefoon.

In 1989 wilden de erfgenamen van de familie Royaards de boerderij verkopen en zijn onze grootouders verhuisd naar een burgerwoning. Sindsdien heeft de boerderij alleen een woonfunctie en heeft het perceel geen agrarische status meer. Verschillende schuren zijn afgebroken en de nieuwe bewoners hebben de boerderij gerenoveerd en aangepast aan de eisen van deze tijd.

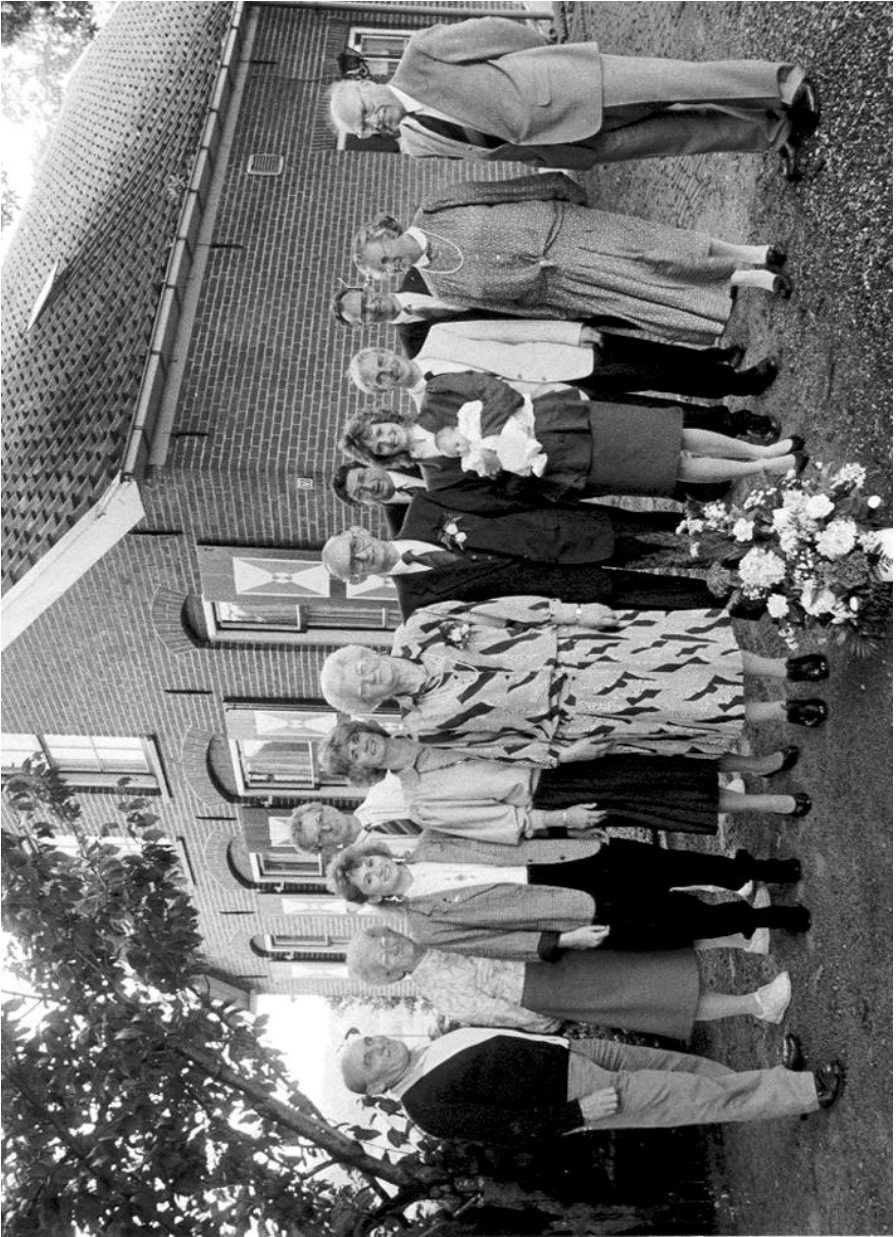
Tijdens de verbouwing zijn er nog resten gevonden van de brand die destijds het achterhuis van de boerderij verwoestte.

De boerderij is nog steeds prachtig gelegen en zal altijd een bijzondere herinnering blijven voor ons en onze familie.

Vlieterhoek

op de veldnamenkaart van de Gemeente Scherpenzeel (1886).

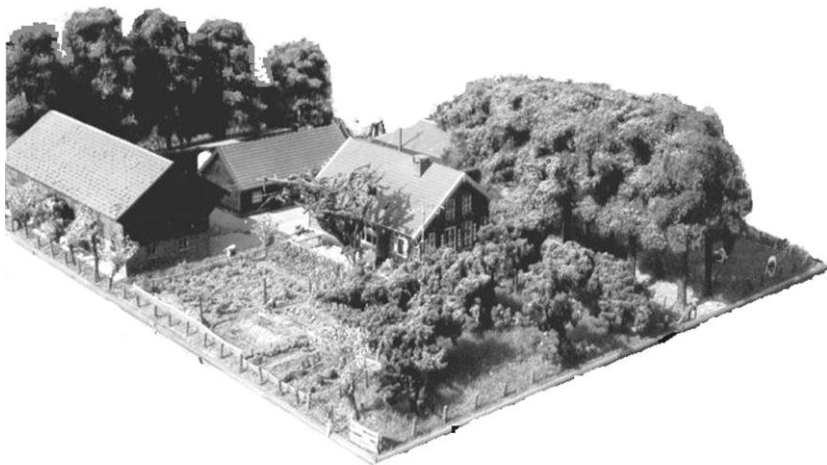

Op de foto hiernaast ziet u de familie Van Ginkel ter gelegenheid van het 50 jarig huwelijksfeest van onze grootouders.

V.l.n.r.: Karel Beijer (overleden 24 maart 1998); Ans Beijer; kleindochter Saskia Lasterie; zoon Dirk van Ginkel; dochter Trijnie Lasterie-van Ginkel; Marie van Ginkel (overleden 20 september 2000); Cees van Ginkel (overleden 6 oktober 1998); gemeentesecretaris Van Vollenhoven; kleindochter Wilma Vermeijlen-Lasterie; 1e achterkleinkind Sandra Vermeijlen (hier 6 weken oud); echtgenoot van kleindochter Wilma: Frank Vermeijlen; echtgenoot van dochter Trijnie: Aart Lasterie; de vrouw van de burgemeester en, burgemeester De Korte.

Karel en Ans Beijer zijn in de oorlogsjaren ondergedoken geweest op de boerderij en maakten in die tijd eigenlijk deel uit van het gezin. Later zijn ze geëmigreerd naar Canada. Speciaal voor het 50-jarig huwelijksfeest van mijn grootouders waren ze naar Nederland over gekomen.

Saskia Broman-Lasterie en Nellie Lasterie

Maquette, in 1988 gemaakt door Aart Lasterie ter gelegenheid van het 50-jarig huwelijksjubileum van onze grootouders.

DE HUIDIGE BEWONERS, ARDA EN TEUS VALKENBURG, AAN HET WOORD

Toen wij op 20 Mei 1989 met onze twee zoons op de boerderij de Vlieterhoek kwamen wonen ging er echt een droom in vervulling. Via 't Schoutenhuis kochten wij de Vlieterhoek. Eigenaar was de Hr. van den Bosch.

Vanaf die tijd kwam er ook een eind aan de agrarische bestemming van de Vlieterhoek en hebben wij er in de loop van een aantal jaren een fijne woonboerderij van gemaakt. Want ook al was het plekje waar de boerderij stond uniek, aan de boerderij en de gebouwen er omheen moest nog wel het een en ander opgeknapt worden. Toch was het goed bewoonbaar, ook al was er geen aardgas (wel gasflessen) en geen waterleiding (water via de nortonpomp). De boerderij werd verwarmd door twee oliekachels.

Het eerste wat wij dan ook gedaan hebben, is aardgas en waterleiding aan laten leggen, zodat wij al in de eerste winter van cv gebruik konden maken.

Een paar schuren om de boerderij heen waren in dermate slechte staat dat wij ze hebben afgebroken, de varkensschuur aan de rechterkant van de boerderij is blijven staan en hebben wij opgeknapt. De melkschuur aan de linkerkant van de boerderij is gedeeltelijk afgebroken en opnieuw opgebouwd en dient nu als materiaalopslag en garage voor ons bedrijf.

Ons streven is om vooral aan de buitenkant het zo landelijk mogelijk te houden, met een kleine moestuin en bloementuin en voor de boerderij een fruitboomgaard.

Helaas zijn er in die 16 jaar dat wij er nu wonen een aantal hoogstamfruitbomen door ouderdom bezweken, maar door gelijk weer jonge hoogstamfruitbomen te planten proberen wij toch de boomgaard aan de voorkant van de boerderij in stand te houden.

Zo heeft de boerderij de Vlieterhoek vanaf 20 Mei 1989 een andere bestemming gekregen, van agrarisch bedrijf toen, tot woonboerderij nu.

Hoewel er ook op een woonboerderij heus wel het een en ander te doen valt is het heerlijk wonen, wij doen het met plezier, en hopen nog vele jaren van de Vlieterhoek te kunnen genieten.

Arda en Teus Valkenburg.

INHOUD

VAN DE BESTUURSTAFEL.....	1
VERSLAG LEDENVERGADERING 11 OKTOBER	2
VAN DE REDACTIE	4
SPIJT ?	4
DE GESCHIEDENIS VAN BOERDERIJ "DE VLIETERHOEK"	7
DE HUIDIGE BEWONERS, ARDA EN TEUS VALKENBURG, AAN HET WOORD.....	18
NIEUWE AANWINSTEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

De kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk **zaterdag
18 februari 2006** bij H. P. Schuurman te zijn ingeleverd.

-----✂-----✂-----✂-----✂-----✂-----

Ondergetekende, dhr/ mevr.: _____

Straat en huisnummer: _____

Postcode + woonplaats: _____

geeft zich op als lid van de Vereniging "Oud-Scherpenzeel"
tegen een contributie van € 10,- per jaar.

Handtekening: _____

Schaapskooi op Wittenberg (dec. 2000)

Bestuur en redactie
wensen u fijne kerstdagen
en een voorspoedig 2006 !